

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobce: **Befacoal s. r. o.**, se sídlem Praha 2, Sokolská 46/1795, zastoupen JUDr. Annou Horákovou, advokátkou, se sídlem Praha 1, Žitná 47, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Brno, Masarykova 427/31, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 8. 2014, č. j. 20261/14/5000-14304-605186, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2015, č. j. 6 Af 86/2014 - 52,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádnému z účastníků **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále též „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení shora označeného usnesení, kterým Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) zamítl žádost o osvobození od soudních poplatků.

Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že na výzvu soudu doložil výpisy z účtů u tří bank, z nichž vyplývá, že k prosinci roku 2014 byl na těchto účtech záporný zůstatek, z čehož je zřejmá nemajetnost a absence jakýchkoli příjmů. Stěžovatel uvedl, že soudní poplatek nemohl zaplatit, protože nedisponuje žádným majetkem a nebylo v jeho silách výzvě vyhovět. Stěžovatel prohlašuje, že v jeho případě nejde o předstíranou nemajetnost, což má plynout i ze žalob u městského soudu. Rovněž podotýká, že pokud se jedná o vytýkaný nedostatek doložení dalších dokladů, vycházel stěžovatel z obsahu výzvy městského soudu, přičemž v případě potřeby by na základě další výzvy městského soudu doložil i jiné údaje. Jelikož však žádnou další výzvu neobdržel, předpokládal, že jím poskytnuté doklady jsou dostatečné. Stěžovatel je toho názoru, že jestliže takto postupováno nebylo, rozhodl soud o žádosti o osvobození od soudních poplatků na základě nedostatečně zjištěného stavu věci a předmětnou otázku nesprávně právně posoudil.

Závěrem kasační stížnosti stěžovatel navrhl zrušení napadeného usnesení městského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry městského soudu v napadeném usnesení. Dále uvedl, že výpisy z bankovních účtů stěžovatele nemohou podat kompletní informaci o celkové majetkové situaci stěžovatele. Ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. umožňuje osvobodit navrhovatele od soudních poplatků jen ze zvlášť závažných důvodů; pro naplnění této podmínky tak nemůže postačovat skutečnost, že stěžovatel aktuálně nemá k dispozici dostatek finančních prostředků. Podle žalovaného je nezbytné, aby stěžovatel doložil celkovou majetkovou situaci. Žalovaný podotkl, že stěžovatel byl v řízení před městským soudem zastoupen advokátem, který by měl mít s ohledem na svou profesi povědomí o tom, jaké doklady poskytnout soudu pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel neunesl důkazní břemeno a nelze shledat povinnost soudu opětovně žadatele o osvobození vyzývat k doložení majetkových poměrů.

Závěrem svého vyjádření navrhl žalovaný zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud vyzval stěžovatele usnesením z 23. 3. 2015, č. j. 3 As 60/2015 – 8 k zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. Stěžovatel následně požádal o osvobození od soudního poplatku.

Dosavadní přístup Nejvyššího správního soudu (srov. např. z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2014, č. j. 6 As 260/2014 – 12, ze dne 20. 3. 2014, č. j. 9 As 146/2013 – 19, či ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz), podle něhož by trvání na zaplacení soudního poplatku v řízení o kasační stížnosti mohlo znamenat řetězení téhož problému v situaci, kdy krajský soud žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl, je sporný. Otázka, zda takový přístup obstojí též po novelizaci soudního řádu správního zákonem č. 303/2011 Sb. byla totiž předložena postupem podle § 17 soudního řádu správního rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu (srov. odstavce 8-10 předkládajícího usnesení rozšířenému senátu ze 4. 12. 2014, č. j. 1 As 196/2014 – 12). Protože rozšířený senát doposud o věci nerozhodl, Nejvyšší správní soud zohlednil skutečnost, že v souladu s § 52 odst. 2 s. ř. s. se jedná o věc s přednostním pořadím, neboť věc má význam pro řízení o samotné žalobě a setrval nakonec na dosavadní praxi, která je pro stěžovatele příznivější. Na zaplacení soudního poplatku proto netrval. O žádosti stěžovatele o osvobození od soudního poplatku tudíž nerozhodoval a přistoupil k věcnému posouzení námitek obsažených v kasační stížnosti.

Dle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“

Nejvyšší správní soud z obsahu spisového materiálu městského soudu zjistil, že stěžovatel požádal v řízení před městským soudem o osvobození od soudních poplatků podáním ze dne 3. 12. 2014. Stěžovatel žádným způsobem důkazně nepodložil tvrzený nedostatek prostředků k uhrazení poplatku za žalobu a ani takové důkazy neoznačil, městský soud jej proto na základě ustanovení § 36 odst. 1 s. ř. s. správně vyzval k doložení jeho majetkových poměrů pro účely

pokračování

rozhodnutí o žádosti o osvobození od soudních poplatků, a k tomu mu stanovil přiměřenou lhůtu. Výzvu pak zakončovalo poučení o následcích nedoplnění předmětné žádosti, jež jsou představovány zamítnutím takového návrhu.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu nelze po městském soudu požadovat, aby žadatele o osvobození od soudních poplatků vyzýval k doplnění jeho žádosti opakovaně až do té doby, kdy bude jeho majetková situace objasněna. Nejvyšší správní soud např. v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil názor, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“* Z uvedeného tedy vyplývá, že je to stěžovatel, kdo má povinnost doložit nedostatek prostředků k zaplacení soudního poplatku, resp. zvláště závažné důvody pro plné osvobození od soudních poplatků. Je to tedy právě žadatel, kdo nese břemeno tvrzení a břemeno důkazní a je na něm, jak obsáhlé pensum tvrzení a jim odpovídajícího důkazního materiálu soudu předloží.

Uvádí-li stěžovatel až v rámci řízení o kasační stížnosti, že městský soud měl přihlídnout ke skutečnostem vyplývajícím z dalších soudních řízení před ním vedených, v nichž stěžovatel vystupuje jako účastník řízení, nezbyvá Nejvyššímu správnímu soudu než poukázat na výše vyslovený názor, dle něž není povinností soudu při posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků zjišťovat majetkovou situaci žadatele z úřední povinnosti. Stěžovatel byl v řízení před městským soudem navíc zastoupen advokátkou, tedy profesionálem, který má svým klientům zajistit odbornou pomoc, a měl by tedy být nepochybně obeznámen i s náležitostmi správní žaloby, resp. s náležitostmi žádosti o osvobození od soudních poplatků. Samotný účel zastoupení je totiž zřejmý: profesionál má garantovat kvalifikované uplatňování práv účastníka řízení (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st 1/96).

Z podkladů, které městskému soudu předložil stěžovatel, vyplývají následující skutečnosti:

Z výpisu z účtu stěžovatele vedeného u Komerční banky, a.s., je patrné, že na tomto účtu bylo počátkem listopadu 2014 38.329,39 Kč a koncem prosince 2014 185,44 Kč. Na účtu vedeném u GE Money Bank, a.s., bylo ke dni 3. 10. 2014 – 2.878,07 Kč a koncem prosince 2014 - 728,90 Kč. Na účtu vedeném u Československé banky, a. s, bylo počátkem října 2014 500,01 Kč a koncem prosince 2014 – 3.499,10 Kč. Tyto údaje však zjevně nejsou dostatečné pro vyhodnocení majetkových poměrů stěžovatele. Z pohybu na uvedených bankovních účtech lze dovodit, že stěžovatel byl v době před podáním žaloby ekonomicky aktivní a ke konci roku 2014 disponoval na těchto účtech zápornou finanční bilanci. Nijak ovšem nebyly osvětleny všechny relevantní aspekty činnosti stěžovatele a majetkové poměry. Není zřejmé, jakým majetkem stěžovatel disponuje, jakým způsobem podniká a jaké konkrétní důvody brání poplatkovou povinnost splnit. Rovněž z přiznání k dani z přidané hodnoty je zřejmé, že stěžovatel byl v době před podáním žaloby ekonomicky aktivní a dále, že hlavní ekonomickou činností je výroba a rozvod tepla. Jakým způsobem tyto ekonomické aktivity stěžovatel zajišťuje, není z předložených dokumentů patrné. Ani doložené přiznání k dani z přidané hodnoty za měsíce srpen, září a říjen 2014 neosvědčují nic více, než že stěžovatel byl povinen za tato daňová období odvést daň z přidané hodnoty s tím, že nadměrný odpočet daně tvořil 31 Kč, 20 Kč a 19 Kč z daně na výstupu ve výši 33.843 Kč, 7.841 Kč a 17.164 Kč. Ani z těchto údajů není možné dovozovat majetkové poměry stěžovatele.

Městský soud v napadeném usnesení uvedl, že ze stěžovatelem předložených dokladů pouze vyplývá, že na třech jeho účtech je záporný zůstatek, a dále lze ze předložených daňových

příznání usuzovat na výši jeho daňové povinnosti ve vztahu k dani z přidané hodnoty. Dle názoru městského soudu nejsou tyto údaje způsobilé k přijetí jakéhokoliv závěru o objektivní majetkové situaci žalobce, přičemž zdůraznil, že stěžovatel ani konkrétní skutečnosti o své majetkové situaci neuvedl. Z kontextu vytržené dílčí údaje tak při absenci těchto tvrzení nepostačují k závěru o danosti objektivní žalobcovy nemajetnosti.

S tímto názorem se Nejvyšší správní soud ztotožnil. Stěžovateli nic nebránilo v doložení relevantnějších důkazů jako např. daňového příznání k dani z příjmů, účetní závěrky a rozvahy, přehledu svého majetku, či podrobnějšího popisu své aktuální podnikatelské činnosti a jejich výsledků. Naopak jím předložené důkazy nevypovídají dostatečnou měrou o jeho majetkové situaci, neboť zejména daň z přidané hodnoty není způsobilá dokumentovat majetkové poměry poplatníka, nýbrž spíše jeho podnikatelskou aktivitu; veškeré finanční prostředky nemusí být nevychytnutelně na předmětných bankovních účtech stěžovatele.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že městský soud za uvedených okolností správně posoudil žádost o osvobození od soudních poplatků a správně ji zamítl. Nejvyšší správní soud neshledal kasační námitky stěžovatele důvodnými, a proto kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému, kterému by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 20. května 2015

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu